

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXIV. Honorius III. de (a) Tyro, & de Josaphat Abbatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

C A P U T XXIV.

Honorius III. de (a) Tyro, & de Josaphat Abbatibus.

Venerabili fratre nostro (b) Cenomanensi Episcopo accepimus referente, quod cum causa quæ inter ipsum ex parte una, & Abbatem, & Conventum de (c) Cultura Cenoman. Diocesis. ex altera, super procuracionibus, quas ab eis petit idem Episcopus, tam in capite, quam in membris noscitur agitari, de consensu partium vobis fuerit ab Apostolica Sede commissa: dicti Abbas & Conventus ex eo frustrare intentionem ejusdem Episcopi moluntur, quod eorum monasterium in Cenomanensi villa situm esse dignoscitur, & ipsi procuraciones se assentunt Episcopo hæcenus non solvisse, quamquam exemptionis privilegium non ostendant, & eidem Episcopo competat jus commune. Volentes igitur ut finis litibus imponatur, disc. v. m. quatenus nisi dicti Abbas, & Conventus aliud rationabile ostenderint, & probaverint, propter quod ipsi Episcopo exhibere non debeant supradicta, vos eos ad exhibendum ea, sicut jus dixerit, juxta priorem Apostolicarum litterarum tenorem ratione præviâ compellatis.

N O T Æ.

Tyro.] Ita legitur in quinta compilatione sub hoc titulo cap. 1. Monasterium Sanctæ Trinitatis Tyri constructum fuit in Carnotensi diocesi sub anno 1110. quâ ætate non modò vixit Ivo illius Episcopus, verum & Tyroni quoque monasterii mentionem fecit *epist. 229.* Meminit ejus D. Bernardus *epist. 126.* & de eo nonnulla adduxit Chopinus *de sacra pol. fol. 59. & 350.* Aliud etiam monasterium Sanctæ Mariæ de Josaphat est Ordinis D. Benedicti, fundatum à Gofrido Episcopo Carnotensi anno 1120. ut notavit Cironius in præfenti.

(b) *Cenomanensi.*] Mauricio videlicet, qui postea fuit Archiepiscopus Rothomagensis anno 1231. & de diocesi Cenomanensi nonnulla adduxi in *cap. 5. de rescriptis.*

(c) *De Cultura.*] Monasterium hoc Sancti Petri de Cultura est in suburbis Cenomanensibus Ordinis D. Benedicti, constructum à Bertgrano Episcopo Cenomanensi anno 600. & amplè dotatum à Constantia Connani Comitis Britannia: filia.

COMMENTARIUM.

Olim Monasteria non solum quoad legem Diocesanam, verum & jurisdictionalem paruisse Episcopis propriis, latè probavi in *cap. licet, cap. gravi, de offic. Ordin.* unde visitabantur ab Episcopis, ut non modò si quid ab ipsis Abbatibus, aut monachis contra regulam actum erat, emendaretur, verum etiam quæ ad victum illorum pertinebant, ipsi providerent. Concil. Vernense *can. 20.* Concil. Arcl. sub Carolo, *can. 8.* unde in *addit. 1. capitularium cap. 9.* caveatur, ut nullus Episcoporum monachis volatilia comedere præcipiat. Immo & in Gallia simul cum iudicibus sæcularibus Episcopi Monasteria visitabant; unde conquærantur Episcopi Galliani in Concilio Cabilon. *1. cap. 11.* quòd eo tempore iudices publici contra veterem consuetudinem per omnes parochias, vel monasteria, quæ mos est Episcopos circumire, ipsi illicità præsumptione videantur discurrere; simul ta-

men cum Episcopis Comites, & Iudices Regios debere monasteria visitare, caveatur in Concil. Mogunt. sub Carolo, *can. 20.* ibi: *Dignum, ac necessarium est, ut missi per quaque loca directi, simul cum Episcopis unusquisque Diocesis perspiciant loca monasteriorum, canonicorum pariter, & monachorum, simulque puellarum.* Quod habetur *lib. 1. capitul. cap. 122.* & *lib. 5. cap. 78.* Sed quorsum sæculares Magistratus unà cum Episcopis in visitandis monasteriis? Hoc certè non ad auctoritatem, & dignitatem Ecclesiæ minuendam à Christianissimo Principe statutum, rectè probat Filescus in *cap. quanto 7. §. 4. de offic. Ordin.* sed ut habetur *lib. 2. capitul. cap. 25.* missi illi omnibus generaliter notum faciant, qualis sit eorum legatio, scilicet ad hoc esse se à nobis missos constitutos, ut si quilibet Episcopus, aut omnes ministerium suum propter quodlibet impedimentum implere non possent, ad eos recurrant, & cum eorum adiutorio ministerium suum adimpleant; & si talis causa fuerit, quæ per eorum admonitionem emendari non possit; pereos ad nostram notitiam deferatur. Ac, ut loquitur Concil. Arclat. sub eodem Carolo, *can. 17.* Quos sacerdotalis admonitio non flecitat, ad justitiam regalis potestatis ab improbitate coëccat; ita ut sæcularis potestas tantum in adiutorium, & auxilium adhiberetur. Unde in Concilio Veriensi *can. 5.* ita statuitur: *Ut monasteria, tam virorum, quam puellarum, secundum ordinem regulariter vivant; & si hoc facere contempserint, Episcopus in cuius parochia esse videntur, hoc emendare debeat: quod si non potuerit hoc emendare, illi, quem Metropolitanum constituimus, hoc innoceat, & ipse hoc emendari faciat: quod si hoc nec ipse emendare potuerit, ad Synodum publicam exinde veniant, & ibidem canonicam sententiam accipiant; & si publicam Synodum contempserint, aut honorem suum perdant, aut excommunicentur ab omnibus Episcopis, & alius in eorum locum in ipsa Synodo constituatur.* Consentit Concil. Epau. *can. 19.* Et his temporibus Episcopo visitanti monasteria procuraciones persolvebantur, ut in præfenti docetur. Postquam tamen eximi cœperunt monasteria à lege diocesana, & jurisdictionali, cum Episcopi jus ea visitandi non haberent, per consequens

nec exigendi procuraciones. Juxta quam temporum verietatem accipiendi sunt textus in cap. dilecto, de offic. Archid. cap. constitutus 8. de relig. dom. cap. 7. de penis. Unde apparet verus sensus præsentis textus, in ejus enim specie Episcopus Cenomanensis cum visitaret monasterium Sancti Petri de Cultura, exigebat procuraciones ab ipsis monachis; Abbas autem eas solvere renuebat, quia monasterium illud erat in ipsis suburbis Cenomanensibus; unde in ejus visitatione nullas expensas faciebat, siquidem domi remanebat: atque ita cum nullas in itinere expensas faceret, jus procuraciones exigendi non habebat. Asserebat etiam jam a longo

tempore procuraciones solutas non fuisse; unde intendebat, eas injustè exigi ab Episcopo: sed cum procuratio sit annexa visitationi, eo quod qui seminat spiritualia, debet percipere temporalia, ex traditis supra in cap. cum Apostolus; & hæc ratio æquè militet siue Ecclesia sit intra, vel extra urbem; & etiam quia solvitur à subjectione, ut eo etiam commentario probavi, inde rectè Honorius III. decrevit, monachos ipsos debere procuracionem præstare, nec tempus longum, per quod eam non præstiterunt, illis suffragari, cum circa procuraciones visitanti præstandas non errat præscriptio, ut probavi in cap. cum ex officio, de præscript.

C A P U T XXV.

(a) Gregorius IX.

CUm nuper Archiepiscopus Beneventanus Beneventanam provinciam visitaret. *Et infra:* Mandamus, quatenus cum eundem Archiepiscopum siue auctoritate propria, siue nostra Beneventanam provinciam contigerit visitare, procuraciones ratione visitationis debitas juxta facultates Ecclesiarum vestrarum exhibeatis eidem. Alioquin sententiam, quam ipse ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino inviolabiliter observari.

N O T Æ.

1. (a) **G**regorius IX.] Cum non habeamus epistolam ipsius Pontificis, certò agnoscere non possumus Prælatos quibus in præsentis rescribit: tantum ex textus serie colligitur, loqui

cum subditis ipsius Archiepiscopi Beneventani. Beneventum autem, vulgò Benevento, est Metropolis Italiae, cujus Ecclesia olim erat Canonico-regularium, ut refert Pennotus lib. 2. histor. Canonic. regul. cap. 29. num. 4. Commentarium hujus textus dedi supra in cap. supra.

C A P U T XXVI.

(a) Idem.

Cum Canonici majoris Ecclesie quandam summam pecunie pro pensione Ecclesie tue debitam aliquot annis persolveris, & iidem summam illam ex integro de meliori moneta exigant solvi tibi: Tibi damus nostris litteris in mandatis, ut Canonicos illos solutione prioris pecunie, vel si non sit in usu, æstimatione pensionis antiquæ facias manere contentos.

N O T Æ.

1. (a) **I**dem.] Gregorius IX. videlicet, nec amplius ex littera constat, videlicet nec de personis cum quibus loquitur Pontifex, nec de moneta juxta quam pensio solvebatur, aut regione ubi casus hic contigit: ex littera tamen à Raymundo relata apparet, quod quidam per aliquot annos persolvit Canonicis certæ Ecclesie Cathedralis annuatim quandam summam pecunie pro pensione illi debita; solvit videlicet mille regales monete minoris: pone quod solvit centum uncias argenti, quæ pendebant totam summam, videlicet mille regales, quia tunc temporis singulæ uncia æstimabantur decem regalibus argenteis; sed cum postea minoris fuisset valor uncie argenteæ ad octo regales, vel vilis materia immixta veteri monete adempta fuisset, quo purior, & perfectior moneta

maneret, Canonici illius Ecclesie intendebant exigere mille regales argenteos in nova moneta, scilicet centum viginti & quinque uncias signatas pro centum, quas olim exigebant: de quo casu cum consultus fuisset Gregorius, respondit Canonicos contentos esse debere moneta antiqua minoris ponderis, vel deterioris metalli, si inveniri possit, vel si in totum abrogata fuit lege Principis, reducendam esse novam ad portionem, & æstimationem veteris, ut qui pensionem solvebat, non gravetur ad plusquam ad id, quod solvebat tempore constitutæ pensionis in veteri moneta; sed si non est idem textus qui tribuitur Urbano III. in cap. 3. hoc tit. in 2. collection. valde similis est. Verba refero: [Querelam P. Presbyteri Sancti Petri accepimus, quod cum Canonicis Debore certam summam pecunie pro pensione Ecclesie suæ aliquot persolvisset annis, iidem Canonici ab eo summam